

QUY ĐỊNH MỚI VỀ XỬ PHẠT VI PHẠM NIÊM YẾT VÀ ĐĂNG KÝ GIAO DỊCH CHỨNG KHOÁN

PGS., TS. NGUYỄN ĐÌNH LUẬN

Chính phủ vừa ban hành Nghị định 145/2016/NĐ-CP ngày 01/11/2016 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 108/2013/NĐ-CP ngày 23/9/2013 quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực chứng khoán, thị trường chứng khoán, trong đó sửa đổi, bổ sung các hành vi và mức phạt đối với vi phạm niêm yết chứng khoán, đăng ký giao dịch chứng khoán. Việc ban hành Nghị định 145/2016/NĐ-CP có hiệu lực thi hành từ ngày 15/12/2016 sẽ đảm bảo chế tài có tính bao quát, xử phạt được các hành vi vi phạm mới trên thị trường, đảm bảo tính răn đe, phòng ngừa vi phạm.

Từ khóa: Thị trường chứng khoán, xử phạt, vi phạm hành chính, giao dịch, niêm yết

Đạo lý của việc sửa đổi, bổ sung các quy định về xử phạt vi phạm

Trước khi Nghị định 145/2016/NĐ-CP có hiệu lực thi hành, các quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực chứng khoán và thị trường chứng khoán (TTCK) được quy định trong Nghị định 108/2013/NĐ-CP của Chính phủ ban hành ngày 23/09/2013. Nghị định này thay thế Nghị định số 85/2010/NĐ-CP ngày 02/8/2010 của Chính phủ và đã cụ thể hóa một số quy định trong Luật Chứng khoán sửa đổi, bổ sung năm 2010. Nghị định 108/2013/NĐ-CP đã: (i) Đưa ra những hình thức xử lý vi phạm đối với hành vi chào bán chứng khoán, bao gồm chào bán chứng khoán riêng lẻ, đại chúng trong nước và chào bán ra nước ngoài. Điều này đã mở rộng hơn phạm vi điều chỉnh của pháp luật so với Nghị định 85/2010/NĐ-CP; (ii) Quy định chi tiết hơn các hình thức xử phạt bổ sung và biện pháp khắc phục hậu quả phù hợp với từng loại hành vi vi phạm trong lĩnh vực chứng khoán và TTCK; (iii) Mức xử phạt cũng được quy định cao hơn, phù hợp với quy định của Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012 và xử lý thích đáng đối với các hành vi vi phạm này.

Bên cạnh đó, thời gian qua, Chính phủ, Bộ Tài chính cũng ban hành nhiều văn bản quy phạm pháp luật liên quan như: Nghị định 42/2015/NĐ-CP về chứng khoán phái sinh và TTCK phái sinh; Nghị định 60/2015/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 58/2012/NĐ-CP quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Chứng khoán và Luật Chứng khoán sửa đổi; các thông tư hướng dẫn thi hành...

Các văn bản pháp luật mới về chứng khoán làm

phát sinh các quyền, nghĩa vụ của các tổ chức, cá nhân tham gia TTCK. Từ đó đặt ra yêu cầu xây dựng Nghị định sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 108/2013/NĐ-CP để bổ sung, hoàn thiện các chế tài xử phạt vi phạm hành chính, đảm bảo tính thực thi của các văn bản mới ban hành, nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước trong lĩnh vực chứng khoán, đảm bảo tính bao quát, răn đe các hành vi vi phạm mới phát sinh trên thị trường.

Đặc biệt, Bộ luật Hình sự 2015 đã có nhiều sửa đổi, bổ sung các quy định theo hướng tăng chế tài xử phạt đối với một số tội danh hiện hành trong lĩnh vực chứng khoán, trong đó có tội danh giả mạo hồ sơ chào bán, niêm yết chứng khoán... Do vậy, yêu cầu các quy định hướng dẫn cũng cần được điều chỉnh.

Thực tế là Nghị định 108/2013/NĐ-CP đã được Chính phủ quy định rõ chế tài xử phạt hành chính với mức xử phạt được nâng lên so với mức phạt tại Nghị định 85/2010/NĐ-CP trước đây đối với các hành vi như: Giao dịch nội bộ (mức phạt đối với tổ chức từ 800 triệu đồng đến 1 tỷ đồng); Gian lận hoặc tạo dựng, công bố thông tin sai sự thật nhằm lôi kéo, xúi giục việc mua, bán chứng khoán (mức phạt đối với tổ chức từ 1,2 - 1,4 tỷ đồng); Thao túng TTCK (mức phạt đối với tổ chức từ 1 - 1,2 tỷ đồng); Giả mạo hồ sơ để niêm yết chứng khoán (mức phạt đối với tổ chức từ 1,8 - 2 tỷ đồng), hoặc để chào bán chứng khoán ra công chúng (mức phạt từ 1 - 5% tổng số tiền đã huy động)... Các mức phạt hành chính tại Nghị định 108/2013/NĐ-CP bước đầu đã đảm bảo tính răn đe đối với các hành vi vi phạm.

Tuy nhiên, để tăng cường xử lý các hành vi vi phạm khi có tính chất, mức độ nghiêm trọng như có khoản thu lợi bất chính lớn, gây thiệt hại lớn cho nhà đầu tư,

Chính phủ đã sửa đổi một số tội danh hiện hành theo hướng tăng mạnh mức phạt tiền, bổ sung yếu tố định lượng trong cấu thành tội phạm để làm rõ ranh giới giữa vi phạm hành chính và hình sự; đồng thời, bổ sung tội danh về giả mạo hồ sơ chào bán, niêm yết...

Đổi mới giúp thị trường phát triển minh bạch

Có hiệu lực thi hành từ ngày 15/12/2016, Nghị định 145/2016/NĐ-CP được Chính phủ ban hành đã sửa đổi, bổ sung các hành vi và chế tài xử phạt hành chính. Cụ thể, về hoạt động chào bán chứng khoán, Nghị định 145/2016/NĐ-CP bổ sung các hành vi vi phạm về chào bán cổ phiếu theo quy định tại Nghị định 60/2015/NĐ-CP hướng dẫn Luật Chứng khoán gồm: Không công bố báo cáo sử dụng vốn được kiểm toán xác nhận; không mở tài khoản phong tỏa và tiếp nhận vốn huy động từ đợt chào bán...

Nghị định 145/2016/NĐ-CP cũng quy định phạt tiền từ 300 triệu đồng đến 400 triệu đồng đối với hành vi không đăng ký giao dịch, niêm yết chứng khoán hoặc đăng ký giao dịch, niêm yết chứng khoán quá thời hạn trên 12 tháng.

Về việc thực hiện nghĩa vụ công ty đại chúng, Nghị định 145/2016/NĐ-CP sửa đổi khung phạt đối với hành vi chậm nộp hồ sơ đăng ký công ty đại chúng ảnh hưởng đến quyền lợi của cổ đông, đến tính minh bạch trong hoạt động và quản trị của công ty đại chúng; Đồng thời, bổ sung các chế tài xử lý các hành vi vi phạm về quản trị công ty đại chúng theo quy định tương ứng tại Luật Doanh nghiệp năm 2014.

Trong bối cảnh TTCK phát sinh chuẩn bị đưa vào hoạt động, Nghị định 145/2016/NĐ-CP bổ sung đối tượng, hành vi vi phạm để kịp thời xử lý các vi phạm của tổ chức kinh doanh, nhà đầu tư, thành viên tạo lập thị trường, thành viên bù trừ... Điều này, giúp TTCK hoạt động an toàn, ổn định, lành mạnh.

Về giao dịch chứng khoán, Nghị định 145/2016/NĐ-CP sửa đổi khung phạt, mức phạt tiền đối với hành vi vi phạm quy định về giao dịch của cổ đông sáng lập; người nội bộ và người có liên quan của người nội bộ; cổ đông lớn, nhà đầu tư sở hữu từ 5% trở lên chứng chỉ quỹ của quỹ đóng để đảm bảo mức phạt phù hợp với tính chất, mức độ của hành vi vi phạm.

Nghị định 145/2016/NĐ-CP cũng sửa đổi, bổ sung hành vi công bố thông tin sai lệch hoặc che giấu thông tin trong hoạt động chứng khoán; sửa đổi hành vi giả mạo hồ sơ chào bán chứng khoán ra công chúng, hồ sơ niêm yết; bổ sung hành vi làm giả tài liệu trong hồ sơ chào bán cổ phiếu riêng lẻ để phù hợp với hành

vi tương ứng tại Bộ luật Hình sự 2015 (tội làm giả tài liệu trong hồ sơ chào bán, niêm yết chứng khoán); bổ sung các hành vi và chế tài xử phạt vi phạm quy định về phòng, chống rửa tiền trong lĩnh vực chứng khoán.

Lập hồ sơ, tài liệu giả mạo để chào bán, niêm yết chứng khoán là hành vi vi phạm ảnh hưởng nghiêm trọng đến lợi ích hợp pháp của các nhà đầu tư, đến tính an toàn, minh bạch của TTCK, ảnh hưởng đến chất lượng hàng hóa trên TTCK. Do vậy, thời gian qua, Ủy ban Chứng khoán Nhà nước đã nghiên cứu, đề xuất bổ sung chế tài xử lý mạnh tay đối với hành vi này. Bộ luật Hình sự 2015 đã bổ sung tội làm giả tài liệu trong hồ sơ chào bán, niêm yết chứng khoán, với các chế tài nghiêm khắc...

Bên cạnh đó, mỗi hành vi vi phạm trên thị trường TTCK như: không đăng ký giao dịch, niêm yết chứng khoán hoặc đăng ký giao dịch, niêm yết chứng khoán không đúng thời hạn cũng sẽ bị xử phạt đều được Chính phủ đưa ra mức xử phạt cụ thể:

Đối với hành vi không đăng ký giao dịch, niêm yết chứng khoán, Nghị định 145/2016/NĐ-CP quy định phạt tiền từ 10 triệu đồng đến 30 triệu đồng nếu quá thời hạn đến 01 tháng; Phạt tiền từ 30 triệu đồng đến 70 triệu đồng nếu quá thời hạn từ trên 01 tháng đến 03 tháng; Phạt tiền từ 70 triệu đồng đến 100 triệu đồng nếu quá thời hạn từ trên 03 tháng đến 06 tháng; Phạt tiền từ 100 triệu đồng đến 200 triệu đồng nếu quá thời hạn từ trên 06 tháng đến 09 tháng; Phạt tiền từ 200 triệu đồng đến 300 triệu đồng nếu quá thời hạn khi không giao dịch, niêm yết từ trên 09 tháng đến 12 tháng...

Nghị định 145/2016/NĐ-CP cũng quy định phạt tiền từ 300 triệu đồng đến 400 triệu đồng đối với hành vi không đăng ký giao dịch, niêm yết chứng khoán hoặc đăng ký giao dịch, niêm yết chứng khoán quá thời hạn trên 12 tháng. Phạt tiền từ 1 tỷ đồng đến 1,2 tỷ đồng đối với tổ chức có hành vi tổ chức thị trường giao dịch chứng khoán trái quy định pháp luật trong trường hợp không có khoản thu trái pháp luật. Phạt tiền từ 01 lần đến 05 lần khoản thu trái pháp luật nhưng không thấp hơn mức phạt 1,2 tỷ đồng và không vượt quá 2 tỷ đồng đối với tổ chức có hành vi tổ chức thị trường giao dịch chứng khoán trái quy định pháp luật trong trường hợp có khoản thu trái pháp luật.

Bên cạnh đó, mức phạt tiền từ 70 triệu đồng đến 100 triệu đồng sẽ áp dụng đối với công ty chứng khoán, công ty quản lý quỹ, công ty đầu tư chứng khoán, chi nhánh công ty chứng khoán hoặc công ty quản lý quỹ nước ngoài tại Việt Nam thực hiện hành vi vi phạm thực hiện chia, tách, sáp nhập, hợp nhất, chuyển đổi công ty, giải thể trước thời hạn, tạm ngừng hoạt động, chấm dứt hoạt động khi chưa được Ủy ban Chứng

khoản Nhà nước chấp thuận, trừ trường hợp pháp luật quy định khác. Đồng thời, Nghị định cũng đã sửa đổi quy định phạt tiền từ 100 triệu đồng đến 150 triệu đồng đối với một trong các hành vi vi phạm thực hiện hoạt động kinh doanh chứng khoán, cung cấp dịch vụ chứng khoán, đầu tư ra nước ngoài khi chưa đáp ứng đủ điều kiện...

Trong quy định về giấy phép thành lập và hoạt động, Nghị định 145/2016/NĐ-CP sửa đổi quy định phạt tiền từ 200 triệu đồng đến 300 triệu đồng đối với một trong các hành vi vi phạm như: *Thứ nhất*, hoạt động kinh doanh chứng khoán, cung cấp dịch vụ chứng khoán, khi chưa được Ủy ban Chứng khoán Nhà nước cấp giấy phép, giấy chứng nhận hoặc chấp thuận; *Thứ hai*, cung cấp dịch vụ chứng khoán, dịch vụ tài chính khi chưa có ý kiến bằng văn bản của Ủy ban Chứng khoán Nhà nước hoặc chưa có quy định hướng dẫn của cơ quan nhà nước có thẩm quyền; *Thứ ba*, hoạt động không đúng nội dung quy định trong giấy phép, giấy chứng nhận hoặc chấp thuận.

Mặt khác, Nghị định sửa đổi mức phạt tiền từ 200 triệu đồng đến 300 triệu đồng đối với một trong các hành vi vi phạm sau: Lập, xác nhận hồ sơ đề nghị cấp, bổ sung giấy phép thành lập và hoạt động có thông tin sai sự thật hoặc che giấu sự thật hoặc sai lệch nghiêm trọng; Lập, xác nhận hồ sơ đề nghị cấp giấy chứng nhận đủ điều kiện kinh doanh chứng khoán phải sinh có thông tin sai sự thật...

Đối với hành vi làm giả tài liệu trong hồ sơ chào bán cổ phiếu riêng lẻ chưa đến mức bị truy cứu trách nhiệm hình sự và phạt tiền từ 400 - 700 triệu đồng, Tổ chức có hành vi vi phạm phải thu hồi chứng khoán đã chào bán, hoàn trả cho nhà đầu tư tiền mua chứng khoán hoặc tiền đặt cọc (nếu có) cộng thêm tiền lãi.

Việc xây dựng và ban hành đồng bộ chế tài xử lý hình sự, hành chính góp phần tăng cường xử lý, răn đe, phòng ngừa các hành vi vi phạm mang tính nghiêm trọng trên TTCK.

Bên cạnh việc xử lý nghiêm các hành vi vi phạm trong quá trình giao dịch trên TTCK, nhà đầu tư kỳ vọng Nghị định 145/2016/NĐ-CP sẽ là đòn bẩy hiệu lực tác động mạnh vào tình trạng DN sau cổ phần hóa chây ỳ việc lên sàn vẫn còn tồn tại. Việc niêm yết trên sàn chứng khoán đối với DN sau cổ phần hóa đã được quy định tại Nghị định 60/2015/NĐ-CP và Quyết định 51/2014/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ đã quy định cụ thể về việc thoái vốn, bán cổ phần của DNNN gắn với đăng ký giao dịch, niêm yết trên TTCK.

Mới đây, để đẩy nhanh việc giao dịch cổ phần của DNNN sau cổ phần hóa trên sàn UPCOM, Bộ Tài chính đã ban hành Thông tư 115/2016/TT-BTC sửa đổi, bổ sung Thông tư 196/2011/TT-BTC hướng dẫn bán cổ

phần lần đầu và quản lý, sử dụng tiền thu từ cổ phần hóa của các DN 100% vốn nhà nước thực hiện chuyển đổi thành công ty cổ phần. Theo đó, từ ngày 1/11/2016, DN cổ phần hóa có trách nhiệm phối hợp với Sở Giao dịch chứng khoán, Trung tâm Lưu ký chứng khoán Việt Nam thực hiện đăng ký lưu ký và đăng ký giao dịch với thời hạn quy định cụ thể. Trong đó, trong thời hạn 7 ngày làm việc kể từ ngày nhận được thông báo xác nhận kết quả bán đấu giá của Ủy ban Chứng khoán Nhà nước, Sở Giao dịch chứng khoán Hà Nội đưa cổ phần vào giao dịch trên hệ thống giao dịch UPCOM. Giá tham chiếu cho ngày giao dịch đầu tiên trên hệ thống giao dịch UPCOM được xác định trên cơ sở giá thanh toán bình quân.

Trước đó, vào tháng 9/2014, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định 51/2014/QĐ-TTg có hiệu lực từ ngày 01/11/2014, quy định trong thời hạn 90 ngày sau khi được cấp giấy chứng nhận đăng ký DN, DNNN cổ phần hóa phải hoàn tất thủ tục đăng ký công ty đại chúng, đăng ký cổ phiếu để lưu ký tập trung tại Trung tâm Lưu ký chứng khoán Việt Nam đăng ký giao dịch trên hệ thống giao dịch UPCOM theo quy định của pháp luật về chứng khoán và TTCK. Ngoài ra, nếu đáp ứng đầy đủ các điều kiện niêm yết tại sở giao dịch chứng khoán, DNNN sau khi cổ phần hóa phải thực hiện các thủ tục để đưa cổ phiếu vào giao dịch trên sàn chứng khoán, trong thời hạn tối đa 1 năm kể từ ngày được cấp giấy chứng nhận đăng ký DN.

Tuy nhiên, thời gian qua, các DN sau cổ phần hóa vì nhiều lý do vẫn chưa chịu đăng ký giao dịch, niêm yết trên TTCK. Để đảm bảo thực thi chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước trong cổ phần hóa DNNN, đồng thời bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của các nhà đầu tư tham gia mua cổ phần, Nghị định 145/2016/NĐ-CP quy định các mức phạt tiền, tương ứng với tính chất, mức độ vi phạm. Trong đó, phạt tiền 400 triệu đồng đối với hành vi không đăng ký hoặc chậm đăng ký giao dịch, niêm yết chứng khoán trên 12 tháng. Việc bổ sung và áp dụng chế tài này sẽ thúc đẩy các DN cổ phần hóa thực hiện nghĩa vụ niêm yết, đăng ký giao dịch trên TTCK, qua đó, hỗ trợ thực hiện chủ trương thúc đẩy cổ phần hóa, tăng cường hiệu quả hoạt động, nâng cao tính minh bạch, khả năng cạnh tranh, quản trị của các DN.

Tài liệu tham khảo:

1. Chính phủ, 2013: Nghị định 108/2013/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực chứng khoán, thị trường chứng khoán;
2. Chính phủ, 2015: Nghị định 60/2015/NĐ-CP và Quyết định 51/2014/QĐ-TTg quy định về việc thoái vốn, bán cổ phần của DNNN gắn với đăng ký giao dịch, niêm yết trên thị trường chứng khoán;
3. www.ssc.gov.vn; www.mof.gov.vn; Chinhphu.vn; tapchitaichinh.vn